

szlovák nyelv tanításában a kommunikáció fejlesztése a legfontosabb feladat, ha a HOGYAN, MIKÉNT? kérdésekre az érintettek nem tudják a választ. A válasz megtalálását, vagyis a sikeres átállást nem segítik a jelenleg használatban lévő tankönyvek, de a legszükségesebb módszertani útmutatások is teljes mértékben hiányoznak. Elgondolkodtató az is, hogy az illetékes központi intézet mindmáig nem tervezi a szlovák nyelv mint tantárgy tartalmának észszerű módosítását, és mindmáig egyetlen továbbképzési intézmény sem gondolt arra, hogy ezen a téren nyújtson szakmai segítséget a szlovák nyelvet tanító kollégáknak.

Ezen a téren sajnos a mi szakmai-módszertani folyóiratunk – a Katedra – sem ígérhet folyamatos segítséget, hiszen jelenleg lapunk további sorsa is eléggé bizonytalan. Az előző évhez hasonlóan ugyanis ebben a naptári évben is a pályázatunkban indokoltan kért anyagi támogatásnak – amely a lap kiadásához elengedhetetlenül szükséges – csak a töredékét kapta meg az arra egyedül illetékes állami intézménytől. A hiányzó pénzüsszeget immár második éve a Bethlen Gábor Alap biztosította a kiadónk számára. E segítség révén vált lehetővé, hogy 2019-ben minden tervezett számunk eljusson az olvasókhoz. Nagyon szeretnénk, de legalábbis őszintén szeretnénk, ha ez a rendkívül kellemetlen helyzet a jövő naptári évben már nem ismétlődne meg, és a Katedra nyugodt körülmények között dolgozva teljesíthetné a magyar iskolák pedagógusaival és a diákok szüleivel kapcsolatos feladatait. Úgy érzem, e sorok írójának kötelessége lapunk olvasóinak a nevében is tisztelettel megköszönni a Bethlen Gábor Alap érintett szakembereinek és döntéshozóinak a lapunknak és ezáltal a magyar tanítási nyelvű iskoláink pedagógusainak nyújtott szinte közvetlen segítséget. Most talán ismét elmondhatnánk, hogy lám-lám, semmi új a nap alatt... Igen, hazai viszonyok között az előttünk álló évben is lényegében csak magunkra számíthatunk. Magunkra, saját erőnkre, tudásunkra, határozottságunkra és eltökéltségünkre, hogy a problémák ellenére is tudásunk legjavát nyújtva helytálljunk a katedrán a magyar tanítási nyelvű iskolák diákjainak érdekében és az érintett szülők bizalmának megőrzéséért. Ehhez kívánok minden kollégának sok lelki erőt, kitartást és sok sikert.

PETRES CSIZMADIA GABRIELLA

RÉCSEI NOÉMI, AKINEK MINDIG EGY KÉRDÉSSSEL TÖBB VAN A TARSOLYÁBAN

Szeptemberi rovatunkban egy szlovákiai magyar televíziós és rádiós műsorvezetővel, Récsi Noémivel beszélgettünk. A fiatal műsorvezető Zselízen született, a gimnáziumi évek után Pozsonyban, a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán, a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéken folytatta tanulmányait. Egyetemista kora óta az RTVS munkatársaként dolgozik, emellett számtalan önálló beszélgetőest szervezőjeként-moderátoraként is ismert.

■ Hogyan kerültél kapcsolatba a televíziós és rádiós műsorvezetéssel?

■ Évekkel ezelőtt a legkeresettebb közösségi média oldalán találtam egy felhívást, miszerint munkatársakat keresnek a Pátria Rádióba. Majdnem lecsúsztam a határidőről, mert relatíve későn jutott el hozzám az információ. Néhány nappal később értesítettek, hogy mehetek a meghallgatásra, majd mikrofonpróbára. Akkor, épp csak húsz évesen, alig hittem, hogy érdemesnek tartanak arra, hogy beszélgetéseket készítsék, műsort vezessek. Pedig így történt. Mivel az RTVS magában foglalja a rádiót és a televíziót is, néhány évvel később a TV-ben is kipróbálhattam magam. Visszagondolva, olyan kikívás volt ez, amelyet életében csak néhányszor tapasztal meg az ember. Főleg kisebbségi közegben. Keveseknek adatik meg

a „jókor lenni jó helyen”-jelenség, ugyanakkor fontos hozzáfűznöm, hogy a szerencse mellett a kitartó munka garantálja a maradást, a fejlődést, a figyelmet és a sikert. Ez nem az a szakma, ahol kizárólag a feltétel nélküli sikerre kell számítani: az olykor kritikus hallgatói/nézői megjegyzések is hétköznapijaimhoz tartoznak. Egy ismert és elismert szlovákiai magyar zenész, Cseh Tamás mondta egyik műsoromban, hogy az a profi, akit lehet kritizálni, akit érhet külső kritika. Maximálisan egyetérték velem, hiszen a hallgató, néző, pejoratíve a „fogyasztó” nem kap információt arra nézvést, hogy mióta dolgozik az a műsorvezető a szakmában, mennyire sajátított el egy-egy témát, mennyire érzi magáénak azt a beszélgetést – a közönségünk arra van berendezkedve, hogy objektívan tájékoztassuk őket a világ eseményeiről, szórakoztassuk, elgondolkodtassuk. Akár hangulati elemként is tekinthetnek ránk.

■ Hogyan válik az emberből műsorvezető?

■ A kérdésre adott patetikusabb válasz úgy szólna, hogy erre születni kell, a logikus pedig úgy hangzik, hogy a természetes érdeklődés élteti, hozza lendületbe ezt az emberközeli szakmát.

■ **Mivel vértettek fel erre a szakmára a tanulmányaid? Hogyan lehet felkészülni egy ennyire összetett, naprakészéget megkívánó hivatásra?**

■ Sokat köszönhetek az iskolai képzésnek, hiszen gyermekkorom óta kihívásként éltem meg a színpadi munkát: számos szavalóverseny, seregszemle készített fel arra a munkára, mely a hétköznapjaimat tölti meg. Éppen a színpadon levés, a közönség figyelmének megtartása motivált arra, hogy olyan hivatást válasszak, mely leginkább illik extrovertált személyiségemhez. Elengedhetetlennek tartom, hogy ne csak a gazdasági tényezők szerint válasszunk szakmát, hanem a személyiségünk, vérmérsékletünk is mérvadó legyen pályaválasztásunkban. Azt hiszem, a természetes érdeklődéssel, az elementáris rácsodálkozással megáldott emberek érezhetik leginkább magukénak ezt a szakmát. Azok, akiknek mindig egy kérdéssel több van a tarsolyukban, akik mernek kérdezni, dilemmázni, konfrontálódni, akik nem félnek a kritikától, akik nem riadnak vissza a váratlan kihívásoktól, akik lételemként tekintenek a művelődésre, fejlődésre.

■ **Vannak-e olyan személyiségek, akik – példaképként – különösen nagy hatást gyakoroltak Rád?**

■ Kollégáim, beszélgetőpartnereim mindannyian hatással vannak rám. Utat mutatnak az olykor megoldhatatlan helyzetekben. A rádiózás, televíziózás egyáltalán nem nevezhető sematikusként: a váratlan elemekkel csakúgy kell kalkulálni, mint az állandóakkal – a hírekkel, zenével stb. Fel kell készülni arra az eshetőségre is, ha az adásban levés pillanatában jelenti be a vendég, hogy balesete történt, vagy azzal is kell számolni, hogy elromlik a sugó hírolvasás közben. Ez a szakma a rögtönzések szakmája.

Az utóbbi hónapokban a holokauszt-túlélő Fahidi Évával készült beszélgetésem volt a legmegrázóbb, egyben legfelemelőbb. Naphosszat készültem az interjúra, alig találtam szavakat – igazi szakmai kihívás volt. Gyakran példálózom azzal, hogy más emberként tértem haza a beszélgetés után. Erős érzelmek, olykor sírásba torkolló kérdések.

S ha már az inspirációnál tartunk: szakmai meglepődéssel nyugtáztam, hogy nemrégiben én lehettem Zuzana Čaputová köztársasági elnök magyar hangja. S még hosszsan sorolhatnám:

nyár elején Gazdag József kollégámmal a Csernobili ima c. könyvből készítettünk egyórás rádióműsort. Megrázó, tiszteletet parancsoló feladat volt a kötetben szereplő nőknek kölcsönözni a hangom. Az ilyen jellegű, sokoldalú felkérések inspirálnak igazán.

■ **Milyen feladatai vannak egy rádiós és televíziós műsorvezetőnek?**

■ Elsődleges feladatunk a naprakészség, az olvasottság, a rátermettség kell, hogy legyen. Ezenfelül elengedhetetlen a precizitás, a kifogásolhatatlan kommunikációs készség és a metakommunikáció. Mindezen túl jöhet csak az ötletfeldolgozás, a kritikus gondolkodás és maga a műsorvezetés.

■ **Hogyan készülsz a műsoraidra?**

■ Általában már hónapokkal előre elkészítem a terveimet, műsorvázlatokat. Van egy ötletelőfüzetem, melyben témakörök szerint vannak csoportosítva a (potencionális) beszélgetőpartnereim. Fontos kiemelni, hogy műsorvezetés nemcsak arra a néhány órára szól, ameddig hallanak a hallgatónk, hanem azon túl is: általában egy délutáni magazinműsor vagy oktatáspolitikai műsor két-három nap intenzív előkészületet igényel. A témaválasztásért a szerkesztő-műsorvezető felel: elsősorban a műsor profiljához igazítok egy vendéget, beszélgetést, csak ezután jön a személyes érdeklődés.

■ **Vannak-e kedvenc témáid, körülhatárolható érdeklődési köröd?**

■ Természetes, hogy vannak! Élken érdeklődöm a gyógypedagógiai témák iránt. Szeretném elfogadóbbakká formálni az embereket, ezért is látok vendégül sokszor olyan családokat, akik sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelnek.

Hogy tovább folytassam a sort: figyelemmel követem műsoraimban a környezetvédelmet, az oktatási kultúrát, gyakran esik választásom gyermek- és emberjogi témára. A napokban, délutáni magazinműsoromban épp a gyermekmunka témakörét dolgoztuk fel kolléganőmmel. Megrázó volt számomra a számadatok tükrében szembesülni pl. azzal, hogy – valószínűleg anélkül, hogy tudnánk – mi is „támogatjuk” a gyermekmunkát a nem méltányos kereskedelemről származó csokoládé, egy csésze kávé, ruházat formájában.

■ **Közel fél éve oktatáspolitikai műsort is vezetsz...**

■ Őszintén szólva, meglepetésként ért az újonnan rám ruházott feladat, hiszen az oktatáspolitikai műsor készítésig csak lehetőségként éltem a pedagógiai témákkal. Ezután viszont kötelezősége alakult át egy-egy oktatási téma feldolgozása, a hallgató számára érthetővé tétele. Kihívást jelent számomra, hogy szükségszerűen olyan témákkal is foglalkoznom kell, amelyek alapvetően távolabb állnak az érdeklődési körömtől, ugyanakkor fontos elmondanom, hogy az alaptermészetem a feladatmegoldásra van berendezkedve: hirtelen érdekelni kezdett minden, ami az új műsoromhoz szükségeltetett. A téma ismereten túl különleges feladatnak minősül a szakember-ismeret is: fontos megismerni egy-egy téma szakértőjét, megszólalóját, tehát a kompetens személyt. Mivel a közvetlen környezetben nincs kiskorú, iskolás gyermek, nehezebb volt rálátni egy adott problémára, nehezebb volt elindulni a témafeldolgozás útján. Ahogy említettem, közel fél év telt el az első Iskolatáska óta – jelentem, sokkal bátrabb vagyok, merészebben kérdezek az oktatás témakörén belül is. Csakúgy, mint minden más, ez is a tanulási, érési (szakmai) folyamatok része.

■ **A rádiózás és tévzés mellett beszélgetőesteket is vezetsz. Mesélek, ezokról!**

■ A beszélgetőest műfajának ötlete 2017 elején jutott eszembe. Gyakran emlegetem, hogy a színházi és a televíziós kultúra között hiánypótló tevékenység lehet az olyan rendezvények szervezése és megvalósítása, ahol a közvetlen verbális kommunikáció kerül előtérbe. Elsődlegesen olyan témákkal foglalkozom, melyek mindannyiunkat közvetlenül érintenek, melyek a széles közönség érdeklődését felkelthetik. Mivel nem szakmai fórumról, szimpóziumról van szó, hanem közéleti beszélgetésekről, estről este érdeklődés mentén változik a téma. A teljesség igénye nélkül had emeljek ki néhány témakört: egyebek mellett foglalkoztunk már az örökbe-fogadással, a mesélés lélektanával, a digitális kultúránkkal, a családon belüli szexuális abúzzsal, a kétnyelvűséggel, a nyelvjárásokkal, a sikerrel és a tehetőséggel, a szerencsejáték-függőséggel, illetve több könyvbemutatónk volt már. Idén ősszel is minimum két témát vitatunk meg a nagyközönség előtt.

Egyik fő szempontom, hogy olyan beszélgetőpartnereket válasszak, akiket szakmájukban elismernek, s akiknek a véleménye mérvadó lehet egy szakmai fórumon. Igyekszem garantálni a magasfokú szakmai diszkurzust.

■ **Idézz fel, kérlek, egy-két érdekes történetet, ami a munkád kapcsán esett meg Veled!**

■ Nem leszek közhelyes, ha azt mondom, minden beszélgetés a maga módján egyedi és megismételhetetlen. A kézműves termékekhez, illetve készítőihez lehetne hasonlítani egy beszélgetést: az előkészület, a megvalósítás és a lecsengés mind-mind előre megtervezett, igényes kivitelezést igényel.

Ahogy az előbbieken említettem, megindító élmény volt Fahidi Évával beszélgetni: akkor tudatosult bennem, hogy karnyújtásnyira van tőlünk a történelem, a múlt. Hajlamosak vagyunk az individualizmus elvei szerint élni: a rádiózás, tévénézés arra is megtanít, hogy körültekintőek legyünk, hogy figyeljünk a környezetünkre, hogy tanuljunk az elkövetett hibákból.

Érdekes volt a tavalyi év első fele, amikor a Kuciak-gyilkosság, illetve a kormányválság volt terítéken, én közvetíttem a televízióban. Rendkívül naprakésznek, pontosnak kellett lenni. Ott, azokban a hetekben a kollégák mindent megtettek annak érdekében, hogy maradéktalanul tájékoztassák a nézőket, hogy – lehetőségeinkhez, információinkhoz mérten – minden

kérdés meg legyen válaszolva. Arra is volt példa, hogy adás előtt pár perccel sajtótájékoztatót néztem a sminkszobában, néhány perccel később pedig már erről adtam hírt a nézőknek.

■ **Volt-e valamilyen meghökkentő beszélgetésed, váratlan eseted?**

■ Mindig meghökkenek az olyan beszélgetéseken, amikor a beszélgetőpartnereim olyan szituációkról számolnak be, amelyek számunkra elképzelhetetlenek. Számos utazóval készítettem interjút, akik megerősítették, hogy máshol a világon mennyire nem hétköznapi mindaz, ami nekünk természetes, sőt elvárás. Gondoljunk csak Alice Walker Pulitzer-díjas levélregényére, a Bíborszínre, amely a modern kori rabszolgaság éveiben az afroamerikai gettó patriarchális, szexista szabályainak fogságában vergődő Celie történetét tárja az olvasók elé – a kötet hangos kiáltás a nők jogaiért. S talán mindezért az emberi természet okolható: hogy igényeink, elképzeléseink olykor kielégíthetetlenek. A motiváció kapcsán érdemes elgondolkodnunk a Maslow-piramisról.

Gondoljunk csak a meghökkenés kapcsán a rabszolga- és/vagy gyermekmunkára, vagy az emberkeskedelemre, vagy a szexuális abúzusra – bármire, ami ugyanúgy (a közelebbi vagy távolabbi) környezetünk része. Kérdés, hogy észrevesszük-e, érzékenyek vagyunk-e a világ történései iránt...

■ **Mivel foglalkozol a szabadidődben?**

■ Elsősorban népzenevel, emellett szívesen olvasok, készülök a beszélgetésekre és folyamatosan tervezek. Amennyiben több napra ki tudok kapcsolni, akkor vagy a tengert, vagy a Tátrát választom. Szeretek a természet közelében lenni, inspirálódni. Mivel a műsorvezetői szakma teljes, mentális funkciók tekintetében rendkívül aktív embert kíván, igyekszem úgy szervezni a napjaimat, hogy a pihenés feltöltődés legyen. Hétköznapi esténként pedig elengedhetetlennek tartom a mozgást, séta formájában a kutyámmal, Csipesszel.

■ **Mik a terveid a jövőt illetően?**

■ Mihamarabb szeretnék pontot tenni a PhD-dolgozatom végére. Bízom benne, hogy tudományos ötleteim által, záros határidőn belül elkészül a dolgozat, ugyanis aggasztanak az el nem végzett, függőben lévő feladatok. Szeretem úgy szervezni az életem, hogy az átlátható legyen. Szakmailag a továbbiakban is szeretnék azon dolgozni, hogy olyan televíziós és a rádiós műsorvezető legyek, akit érdemesnek tart a közönsége arra, hogy figyeljenek rá, meghallgassák, s a háttérzajból kilépve mindannyiuk hangja, arca legyenek.

■ **Köszönöm a beszélgetést, és további sok sikert, izgalmas-tartalmas beszélgetést kívánok!**